

Stalni odbor za razvoj i održavanje *Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima*

U Zagrebu, 5. veljače 2020.

Zapisnik

**3. sastanka Stalnog odbora za razvoj i održavanje
Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima
Hotel Terme Jezerčica, Donja Stubica, 20. – 22. siječnja 2020.**

Prisutni članovi Stalnog odbora: Jelena Balog Vojak, Tanja Buzina, Elia Ekinović Micak (i redaktorica), Ivana Gržina, Snježana Ivanović (i redaktorica, prisutna 21. 1.), Snježana Radovanlija Mileusnić, Mirna Willer (predsjednica)

Ostali prisutni: Tinka Katić (koordinatorica), Ana Vukadin (urednica), Matija Dronjić (redaktor), Diana Mikšić (redaktorica, prisutna 21. 1.), Vikica Semenski (redaktorica, u zamjenu za D. Machala), Tamara Štefanac (redaktorica), Goran Zlodi (savjetnik, prisutan 22. 1.), Monika Batur (tajnica)

Ispričani članovi Stalnog odbora: Ana Barbarić, Melina Lučić, Dijana Machala, Vida Pavliček, Kornelija Petr Balog

Ad 1

Dnevni red je prihvaćen s dopunama:

1. Prihvaćanje Dnevnog reda.
2. Prihvaćanje Zapisnika 2. sastanka Stalnog odbora za razvoj i održavanje *Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima*.
3. Izvještaj o stanju aktivnosti prema Zapisniku 2. sastanka Stalnog odbora za razvoj i održavanje *Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima*.
4. Imenovanje novih članova Stalnog odbora.
5. Izvještaj Radne grupe za izradu popisa usvojenih naslova za hrvatska anonimna i povijesna djela.
6. Izvještaj o konstituiranju muzejske, arhivske i knjižnične radne grupe.
7. Izvještaj o aktivnostima uz objavljivanje *Pravilnika* u hrvatskom imenskom prostoru.
8. Izvještaj o edukaciji u 2019. i plan edukacije u 2020.
9. Stručna redakcija *Pravilnika*: izvještaj o obavljenoj redakciji prvih 6 poglavlja i plan za 2020.; stručna rasprava i usvajanje prijedloga; uredničke primjedbe i dopune.
10. Struktura poglavlja o agentima i pod-entiteti agenta.
11. Nadzirani rječnici.
12. Izrada specijaliziranih smjernica i uputa za rad.
13. Razno.
14. Datum i mjesto idućeg sastanka.

Ad 2

Zapisnik 2. sastanka Stalnog odbora za razvoj i održavanje *Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima* jednoglasno je prihvaćen.

Ad 3

Izvještaj o stanju aktivnosti prema Zapisniku 2. sastanka Stalnog odbora za razvoj i održavanje *Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima*:

Aktivnost 2/19: obavljeno.

Vežano uz opis stare i rijetke građe, u kojoj se pojavljuju stara pisma, u tijeku su pregovori sa Staroslavenskim institutom o ustupanju transliteracijskih tablica. Vežano uz opis građe u kojoj se pojavljuju suvremena nelatinička pisma – ostaje razmotriti mogućnosti i odlučiti se za jedan izvor prema kojemu će se transliterirati. Predlaže se da se izabere jedan izvor (jedan pravopis); te se predlaže da se stupi u pregovore s Maticom hrvatskom u čijemu se pravopisu nalaze najpotpunije tablice. Također ostaje razmotriti i za stara i za suvremena pisma, hoće li transliteracijskim tablicama biti moguće izravno pristupiti kroz sučelje Pravilnika ili će se u Pravilniku samo navesti izvor ili izvore koje treba konzultirati u slučaju transliteracijskih potreba.

Aktivnost 1/20: dogovoriti s Maticom hrvatskom o korištenju transliteracijskih tablica; T. Buzina, A. Vukadin; lipanj 2020.

Aktivnost 3/19: djelomično obavljeno; v. Ad 9.

Aktivnost 4/19: obavljeno; v. Ad 10.

Aktivnost 7/19: obavljeno; v. Ad 5.

Aktivnost 8/19: obavljeno; v. Ad 7.

Aktivnost 12/19: obavljena prva faza; druga faza u pripremi; v. Ad 9.

Aktivnost 13/19: podnesen izvještaj; e-savjetovanje nije objavljeno.

Aktivnost 15/19: djelomično obavljeno; v. Ad 6.

Aktivnost 16/19: obavljeno; v. Ad 9.

Aktivnost 18/19: obavljeno; uz napomenu: osim nakladnicima, dokumentacija za prijavu na natječaje i dokumentacija sa održanih sastanaka šalje se i ustanovama koje nisu nakladnici, a imaju članove u Stalnom odboru; za to su zaduženi predstavnici tih ustanova;

Aktivnost 19/19: obavljeno, v. Ad 8.

Aktivnost 20/19: obavljeno.

Ad 4

T. Katić izložila je promjene članstva Stalnog odbora: predsjednici društava (HKD-a i HMD-a) bili su imenovani za članove, ali predlažu promjenu da umjesto njih u Stalnom odboru bude osoba stručno vezana uz problematiku, prema tome iz muzejske zajednice I. Gržina nova je članica umjesto V. Krklec, dok se od HKD-a očekuje da imenuje člana umjesto D. Machala (na ovome sastanku V. Semenski zamjena).

Uz djelovanje članova Stalnog odbora, po potrebi se pozivaju i imenuju savjetnici, a A. Vukadin predlaže da se ta uloga formalizira pozivom savjetnika prema tematskim cjelinama i posebnim potrebama.

Predstavljena je i tajnica Stalnog odbora – M. Batur.

Aktivnost 2/20: imenovati člana u ime HKD-a; D. Machala; odmah

Ad 5

E. Ekinović Micak izložila je da je Radna grupa za izradu popisa usvojenih naslova za hrvatska anonimna i povijesna djela osnovana i da su dogovorene zadace radne grupe (pronaći izvore podataka, izraditi popis izvora za budući rad te kao krajnji cilj izraditi popis naslova hrvatskih anonimnih i povijesnih djela) i način rada radne grupe (svatko će raditi samostalno jer su članovi dislocirani, a E. Ekinović Micak će koordinirati rad te će se sastanci održavati prema potrebi i dogovoru). Osim samog popisa, dogovoreno je da se odmah u okviru rada na sastavljanju popisa zabilježe i ostali podaci o pojedinim djelima, poput varijantnih naslova i sl. koji će služiti kao temelj pri normiranju usvojenih naslova.

U početnom razdoblju rada uočen je problem vezan uz sastav članova: pri osnivanju izabrano ih je pet, a pojedini od njih su nedostupni i nisu se uključili u rad, pa se u tom smislu predlaže i proširenje članstva. E. Ekinović Micak predlaže Ivana Kapeca iz Zbirke rukopisa i starih knjiga, NSK, Miru Miletić-Drder iz Zbirke zemljovida i atlasa, NSK, Evelinu Rudan Kapec s Katedre za hrvatsku usmenu književnost, Odsjek za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu, te poziva članove Stručnog odbora da predlože kolege koji bi se mogli uključiti.

Predlaže se i uspostava nekog oblika virtualnog radnog prostora, npr. wikija, oblaka ili sl. vrste mrežnog mjesta za rad.

ZAKLJUČAK 1:

Predstavnici arhivske zajednice trebaju predložiti nove članove, a Stalni odbor se poziva da predlože proširenje članstva.

Aktivnost 3/20: izraditi Popis usvojenih naslova za hrvatska anonimna i povijesna djela; E. Ekinović Micak; rujan 2020.

Ad 6

Muzejska zajednica: S. Radovanlija Mileusnić izložila je da je muzejska radna grupa mijenjala članove jer su određene članice otišle u mirovinu – nove su članice Nikolina Mađer i Dajana Batinić. J. Balog Vojak izložila je o tome da će se u daljnjem oblikovanju članstva radne grupe predlagati osobe koje su upoznate s radnim materijalima i koje su već bile aktivne u radu.

Knjižnična zajednica: Unutar knjižnične zajednice prije su djelovale dvije radne grupe u okviru HKD-a te više radnih grupa u okviru NSK-a koje su radile na različitim razinama, dijelovima i fazama razvoja Pravilnika. S obzirom na to da HKD nije nakladnik Pravilnika, a da osnivanje radnih grupa iniciraju nakladnici u pripadajućim zajednicama (NSK, HDA, MDC), proizlazi zadatak da NSK treba osnovati radnu grupu za knjižničnu zajednicu. Raspravljalo se o pitanju je li dovoljna jedna radna grupa ili treba ostati pri prijašnjoj praksi djelovanja kroz više radnih grupa.

Arhivistička zajednica: radna grupa imenovana na početku rada na programu „Izrada, objavljivanje i održavanje nacionalnog pravilnika za katalogizaciju“ nije bila aktivna nakon 2017.

M. Willer pojasnila je što su zadaci radnih grupa nakladnika: predstavnici nakladnika unutar svoje zajednice trebaju okupiti standardizacijsku radnu grupu koja će, osim aktualnog rada na Pravilniku, i nakon njegova završetka raditi na daljnjim samostalnim ili zajedničkim razvojnim projektima i promociji njegove primjene. Stalni odbor trebao bi, sukladno članku 5 Poslovnika o radu Stalnog odbora propisati svrhu, članstvo i zadatke za radne grupe koji su osnova za njihovo sazivanje i početni rad, a oni se tiču sljedećih područja djelovanja: *razvoj, održavanje, promocija, edukacija, implementacija te praćenje primjene* Pravilnika.

ZAKLJUČAK 2:

Dogovoreno je aktiviranje radnih grupa nakladnika za praćenje rada na *Pravilniku za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima* do kraja veljače 2020.:

- muzejska zajednica: uključiti još članova, definirati i provesti aktivnosti
- knjižnična zajednica: T. Buzina i V. Semenski dogovorno organizirati osnivanje radne grupe za knjižničnu zajednicu
- arhivska zajednica: osnovati radnu grupu
- SO: izraditi popis osnovnih aktivnosti radnih grupa u vidu strateških zadataka (razvoj, održavanje, promocija, edukacija, implementacija te praćenje primjene Pravilnika).

Aktivnost 4/20: izraditi dokument za osnivanje radnih grupa nakladnika; T. Katić, M. Willer; odmah

Ad 7

M. Willer izložila je o aktivnostima vezanima uz objavljivanje Pravilnika u hrvatskom imenskom prostoru: svaki element i rječnička vrijednost (izraz) koji definira neki standard mora biti prijavljen u registar imenskih prostora, odnosno elementi i usvojeni izrazi (ontologija) koji se upotrebljavaju u Pravilniku moraju biti prijavljeni u registar imenskog prostora da bi Pravilnik funkcionirao u okviru semantičkog weba, tj. da se kataložni podaci objavljuju kao povezani podaci (LOD: Linked Open Data). Pitanja koja se nameću u ovoj raspravi su gdje će se i kako objaviti ontologija Pravilnika; hoće li se registrirati u nekom postojećem registru, primjerice Open Metadata Registry¹ ili će se ići u projekt izgradnje registra kao samostalne infrastrukture ili u sklopu već postojeće (nakladnici samostalno, nakladnici uz zaposlenje vanjskog suradnika koji će izraditi registar kao jednokratnu uslugu, nakladnici uz Srce i sl.). Komunikacija sa Srcem išla je s razine Projekta izrade Pravilnika i iz toga konteksta nije proizašao dogovor. Raspravljeno je da u budućoj komunikaciji treba ići s razine nakladnika (jednoga ili više njih) u svrhu pronalaska projektnog suradnika. Pri izradi Pravilnika vodilo se računa da se njegova struktura oblikuje tako da je u drugoj fazi rada moguće izdvojiti vokabular za ontologiju, koji se naknadno može unijeti u izabrani postojeći ili novooblikovani registar. Radna verzija ontologije Pravilnika može biti izrađena tek po objavljivanju standardne verzije Pravilnika, krajem 2020. Otvoreno je i pitanje višejezičnog vokabulara za ontologiju, te se predlaže da se uz hrvatski, izradi i engleska inačica.

ZAKLJUČAK 3:

Dogovoreno je da je potrebno naći tehnološko rješenje (odgovarajući registar imenskog prostora) i izraditi plan objavljivanja ontologije Pravilnika koje bi se uvrstilo u plan razvoja i održavanje Pravilnika za 2021. U tu je svrhu potrebno pronaći potencijalnog projektnog suradnika, provjeriti i ispitati mogućnosti ove inicijative u okviru projekta Središnji državni portal – Portal otvorenih podataka Republike Hrvatske² te o svemu informirati nakladnike kako bi se dogovorilo objavljivanje ove verzije Pravilnika (ontologije Pravilnika). Poželjno je da se ova aktivnost obavi do kraja srpnja 2020. kako bi se osigurala sredstva za njeno izvršenje, npr. u okviru Poziva za javne potrebe u kulturi Ministarstva kulture za 2021.

¹ <http://metadataregistry.org/>

² <http://data.gov.hr>

Aktivnost 5/20: pokrenuti inicijativu objavljivanja ontologije Pravilnika u imenskom registru; T. Katić, T. Buzina, S. Ivanović, nakladnici; kraj srpnja 2020.

Aktivnost 6/20: pripremiti radnu verziju ontologije Pravilnika; A. Vukadin, M. Willer; prosinac 2020.

Ad 8

T. Katić analizirala je statistike o edukacijama održanima u 2019. godini (v. dokument u prilogu) te je zahvalila CSSU-u (NSK) kao organizatoru edukacija, kao i svim domaćinima održavanja (NSK, KGZ, MDC, HDA).

Edukacije u 2019. godini održavale su se u okviru CSSU-a pod nazivom tečaja *Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima: osposobljavanje za primjenu prema modelu edukacija edukatora*. Ukupno je na svim radionicama sudjelovalo 319 polaznika. U 2019. godini edukacije su bile predstavljanje Pravilnika predavačkoga tipa, dok se za 2020. planirao radionički tip edukacije u kojemu bi se prolazila pojedina, konkretna poglavlja. Iz evaluacija edukacija u 2019. godini zaključeno je da i polaznici traže i očekuju radionički tip edukacija s više primjera. Također edukacije u 2019. godini morale su biti most između prijašnjeg načina rada i nove paradigme, dok se za 2020. planira da edukacije budu orijentirane na novo.

U drugoj polovici 2020. planira se 3. ciklus od 10 radionica, besplatnih za korisnike, u organizaciji CSSU-a. Prijedlog za 3. ciklus radionica bio je prijavljen 12. studenoga 2019., a prihvaćen 16. prosinca 2019. (v. dokument u prilogu).

Raspravljalo se i o pripremi specijaliziranih edukacija u svakoj zajednici, a to bi bio jedan od zadataka radnih grupa nakladnika (v. Ad 6). S obzirom na to da su edukacije organizirane u CSSU-u bile namijenjene svim trima zajednicama, predlaže se da se organiziraju i dodatne specijalizirane radionice. U rujnu 2020. treba planirati i pripremu redovnih edukacija za 2021.; CSSU je dio knjižnične djelatnosti i financira se putem natječaja Ministarstva kulture za potrebe knjižnične djelatnosti, pa se preporuča da se i ostale zajednice uključe u pokretanje i organizaciju edukacija, općih ili specijaliziranih.

Također, napomenuto je da će s vremenom trebati osmisliti novi redovni modul CSSU-a vezan uz katalogizaciju i standarde za primjenu Pravilnika.

Osim edukacija za edukatore, odnosno korisnike Pravilnika, T. Katić izložila je i da je Središnje stručno vijeće matičnih knjižnica Republike Hrvatske izrazilo želju da se upozna s Pravilnikom i procesima njegove izrade, te da je plan da se uputi službeni poziv za edukacije i predstavljanja županijskim matičnim službama. Takvo predavanje uključivalo bi predstavljanje razvoja Pravilnika od početaka pisanja do implementacije jer savjetnici u matičnim službama moraju biti upoznati s ovom temom i pripremljeni na upite iz knjižnica za čiji su rad zadužene.

Aktivnost 7/20: planirati pripremu redovnih edukacija za 2021. u okviru CSSU; SO; rujan 2020.

Ad 9

T. Katić predstavila je redaktore Pravilnika: Matija Dronjić i Tamara Štefanac iz muzejske zajednice; Elia Ekinović Micak i Vikica Semenski iz knjižnične zajednice te Snježana Ivanović i Diana Mikšić iz arhivske zajednice. Potvrdilo se da su za iduću fazu redakture iste osobe redaktori.

T. Katić iznijela je plan redakcije za 2020.: poglavlje 9 je poslano na komentiranje, a poglavlje 12 je završeno i treba organizirati komentiranje i redakciju; do ožujka 2020. A. Vukadin završit će preostala poglavlja, koja će se u isto vrijeme slati radnim grupama na komentare i redaktorima na redakturu; potom će A. Vukadin usporedno usklađivati dorade prema komentarima i redakturama, a u

rujnu 2020. održat će se sastanak na kojemu će se konsolidirati komentari i rješenja. Izrada dodataka za Pravilnik očekuje se do kraja 2020. godine.

U prvom dijelu stručne rasprave o redakcijama Pravilnika M. Willer iznijela je analizu s usporedno izdvojenim komentarima i tekstovima redakcija po točkama:

1. Kratak opis Pravilnika: predmet, svrha i cilj
2. Komentar važnosti / upotrebljivosti Pravilnika
3. Osvrt na prikladnost modela i standarda
4. Značaj odabira modela za razvoj struka i praksi
5. Opća načela Pravilnika i njihova relevantnost za funkcioniranje informacijskih sustava i udovoljavanje potreba njihovih korisnika
6. Struktura Pravilnika
7. Opseg odredbi Pravilnika
8. Dosljedno korištenje metodologije
9. Utjecaj Pravilnika na razvoj informacijskih tehnologija
10. Popis prijedloga za dopunu.

Izdvojila je sljedeća opća mjesta: (1) dopuniti Uvod ili navesti u Predgovoru važnost kataložnog opisa te pojasniti pojam 'korisnika'; objasniti izraze domena i dosega; (2) komentar da nedostaju administrativni i tehnički podaci M. Willer obrazložila činjenicom da se Pravilnik ne bavi tim vrstama podataka te uputila na primjer [Priručnika za oblikovanje podataka za osnovne elemente opisa povijesnih zbirki](#) J. Balog Vojak i Z. Šinkić³ koji kombinira sve tri vrste podataka; (3) D. Mikšić navela da je Pravilnik za opis na nacionalnoj razini poželjan, preporučuju ga međunarodne norme za opis arhivskoga gradiva; (4) uočena potreba uspostave nadziranog nazivlja (v. Ad 11); (5) uočena upotrebljivost Pravilnika za odabir informacijskog sustava i kao ontologije (v. Ad 7); (6) predstavlja temelj za izradu specijaliziranih smjernica i uputa za rad (v. Ad 12); (7) pitanje terminologije i odnosa prema uvriježenim AKM terminima; M. Dronjić: „jasno i precizno stvara poveznice između postojećih nomenklatura svojstvenih za sve zajednice“; S. Ivanović: potrebno definiranje termina (u izradi), posebno zbirne i skupne jedinice građe (Ad 9) te poopćenje terminologije⁴; (8) nedostatak primjera u tekstu (u redakcijama predloženi primjeri) i cjelovitih primjera (planirano je donošenje u Dodatku po objavi cjelovitog teksta); (9) izbor izvora podataka često neprimjeren za arhivsko gradivo (v. Ad 9); (10) komentar da se ponavljaju pravila i iznimke objašnjen potrebom da svaki element podatka treba imati cjelovit skup odredbi jer to zahtjeva temeljna svrha Pravilnika i usvojena tehnologija povezanih podataka, tj. svaki se element može zasebno koristiti prema potrebi određene primjene i/ili zajednice; (11) komentar da poglavlja 1 i 2 ne pokazuju kako su modeli implementirani i međusobno mapirani te da odabir modela bude jasnije vidljiv u svim dijelovima Pravilnika objašnjen činjenicom da je Pravilnik samostalni dokument te se kao takav u svojim odredbama ne može referirati na modele i standarde na kojima se temelji; ta je povezanost objašnjena u Uvodu, a mapiranje predviđeno kao zasebni dokumenti su u izradi; (12) S. Ivanović: u tekstu vidljiva tradicionalna usmjerenost knjižnične zajednice kako prikazati podatke; (13) E. Ekinović Micak: napuštanje dosadašnjeg modela katalogiziranja knjižnične građe, odnosi među bibliografskim podacima razumijevaju na sasvim nov način, unose se velike promjene u načinu shvaćanja opisa i pristupa knjižničnoj građi, potrebno usvojiti novu logičku strukturu Pravilnika; (14) uočeni nedostatak upućivanja na srodna poglavlja objašnjen nedovršenosti svih poglavlja; (15) poglavlja 1 i 2 u odnosu na naslov kao identifikacijski element nisu dovoljno jasna (v.

³ http://www.hismus.hr/media/documents/izdavastvo/prirucnik_za_oblikovanje_podataka.pdf

⁴ Vidjeti članak: Vukadin, A. Pravilnik za opis i pristup građi u arhivima, knjižnicama i muzejima: usklađivanje nazivlja. // Seminar Arhivi, knjižnice, muzeji 21 (2017), 169-187.

Ad 9); (16) opaženo da je razrađeniji pristup elemenata za knjižničnu građu; (17) najdetaljniji opis stare građe i transmedija; (18) S.I. predlože da se slijedom modela RiC dodaju entitet *dogadaj* i vrste entiteta *agent* mehanizam i položaj (v. Zaključak 2 i Ad 10); (19) provjeriti 'naslov' ili 'naziv' elementa podatka; (20) dopuniti Pravilnik elementima za opis nematerijalne baštine u nezabilježenom obliku (v. Zaključak 2); (21) osnovati radno tijelo za praćenjem primjene Pravilnika (v. Zaključak 2).

U drugome dijelu stručne rasprave o redakcijama Pravilnika A. Vukadin izlagala je redaktorske komentare po poglavljima Pravilnika. Raspravljano je:

- o filtru za Vrstu jedinice građe – ispraviti će se na izbor: prirodni objekt i kulturni objekt
- o filtru za Oblik sadržaja – dodatno razradi kriterij obveznosti, npr. obvezno za serijsku građu, kartografsku, muzičku...
- A 6.1 – o arhivskom pristupu aspektima jedinice građe te zbirnoj i skupnoj jedinici građe; o privezima (treba omogućiti horizontalno povezivanje priveza i vertikalno povezivanje zbirke i priveza)
- A 6.1.2 – o promjeni naziva poglavlja u Razina opisa kako bi se uskladilo s elementom Razina opisa u P. 2.
- o navođenju primjera – usvojen prijedlog da se primjeri navode neposredno uz tekst (osim kad bi se remetio logički slijed odredbe) i da se pri navođenju primjera ne rabi sintaksa ISBD-a (osim kad pridonosi razumijevanju primjera uz navođenje vrste sintakse)
- A 6.3 – o entitetu *mjesto* kao društveno-geografskom kontekstu
- o pitanju valjanosti konstrukcije poput *važno/značajno za korisnike* – gdje je granica unošenja vrijednosnih sudova u pravila
- A 7 – o identifikaciji i opisu višedijelne omeđene građe i o problematici višerazinskog opisa; prolongira se kao zadatak za knjižničnu radnu grupu
- o pitanjima agenata, promjenama izraza, ali i promjenama funkcije agenata; raspravljalo se o granici bibliografskih identiteta (v. Ad 10)
- P. 1 – o stvarnom prikazu; izraz 'istinitost' zamijeniti s 'činjeničnost'
- P. 1 – o naslovima – nadomjesni naslov (nedostaje definicija); izvor za stvarni naslov; varijantni stvarni naslov
- P. 1 – o pitanju načela o kraticama u opisu, npr. d. d. > dolje desno
- P. 1 – o pitanju pisanja upitnika i uglatih zagrada kod nepotpunih ili nepoznatih podataka u elementima podataka o mjestu i godini izdavanja
- P. 1 – o dodavanju elemenata za cijenu i nakladu pojavnog oblika kao dio stvarnog prikaza
- P. 2. – o pitanju starih identifikatora i izboru napomene, je li to napomena o povijesti jedinice građe; zaključeno da je to identifikator primjerka
- P. 2. – o iskazivanje granularnosti s ciljem funkcioniranja u strojnom okruženju; princip izbora razine općenitosti ili granularnosti treba se objasniti u početnim poglavljima
- P. 2 – arhivski primjeri; pojasniti pristup; problematika nazivlja: naziv ili naslov
- P. 3 – raspravljalo se o različitim napomenama, o opsegu sadržaja, o dodacima uz sadržaj (preraditi kao odnose), o navođenju mjerila
- P. 4 – raspravljalo se o strukturi ovoga poglavlja, i načinu navođenja podelemenata; problematičan je 4.4 Klasifikacijska oznaka > razraditi ovo poglavlje u smislu nazivlja i razvrstavanja ne prema kriteriju načina izražavanja (predmetne odrednice i klasifikacija) već prema kriteriju onoga što se izražava: oznaka područja, tema (tematika), žanr

Dopuniti će se ili preoblikovati:

- tekst u dijelu A1 Predmet Pravilnika

PRAVILNIK ZA OPIS
I PRISTUP GRAĐI

- A 4 Opća načela Pravilnika – točka o semantičkoj interoperabilnosti dopuniti s arhivističkim standardom ISDF: Međunarodna norma za opis funkcija⁵;
- A 5 Struktura pravilnika – unijeti opis uvodnih poglavlja i objasniti pojam domene i dosega.
- A 6, A 6.1 – dopuniti s dogovorom s arhivistima kako pristupiti opisu zbirne i skupne jedinice građe, višerazinskom opisu itd.
- A 11 – revidirati dio o dokumentaciji i o izvoru podataka; raspravljalo se na primjeru spremnice; pojasniti u tekstu Pravilnika i naglasiti razliku osnove za opis od izvora podataka
- A 12 Jezik i pismo opisa – raspravljalo se o pitanju jezika i pisma opisa; prepraviti propis kako bi se omogućio izbor jezika i pisma, npr. u manjinskim knjižnicama; pitanje o jeziku opisa u slučaju kad se preuzimaju podaci koji nisu na jedinici građe
- A 12.3 Citiranje – ukloniti određenje stila citiranja
- naziv daljinski dostupna građa > online građa; mjesno dostupna građa > građa na prijenosnim medijima
- o nizanju podataka o odgovornosti za film, glazbu i e-medije: promijeniti da logički redosljed pri nizanju bude prioritet, a ne grafička istaknutost

ZAKLJUČAK 4:

Dogovoreno je da će zbog pomanjkanja vremena za raspravu radne grupe dovršiti analizu dijelova redakcija koji se tiču opisa pojedine vrste građe.

- Radna grupa za muzejsku djelatnost: I. Gržina će okupiti kolegice koje rade na grafičkim zbirkama, prirediti radni sastanak, A. Vukadin će prirediti teme za raspravu
- Radna grupa za knjižničnu djelatnost: T. Buzina i V. Semenski okupiti radnu grupu, A. Vukadin će prirediti teme za raspravu prema pitanjima koja su se radi uštede vremena preskočila na 3. sastanku Stalnog odbora, primjerice poglavlje 1 Stvarni prikaz i pitanje višerazinskog opisa
- Radna grupa za arhivsku djelatnost: S. Ivanović i D. Mikšić sastat će se s A. Vukadin radi dorade prvenstveno definicija elementa Opseg jedinice građe (Razina opisa) i poglavlja 2 Identifikacija jedinice građe; za buduću fazu: popis funkcija prema ISDF; prijevod koji postoji razraditi u smjeru upotrebe u Pravilniku; staviti na popis za izradu nadziranih rječnika, pa kad arhivska zajednica bude spremna, taj će se dio posla aktivirati i odraditi.

Aktivnost 8/20: raspraviti aspekte jedinice građe za grafičku građu; Radna grupa za muzejsku djelatnost, I. Gržina, A. Vukadin; 15. 4. 2020.

Aktivnost 9/20: raspraviti recenzentske primjedbe uz poglavlje 1 Stvarni opis; Radna grupa za knjižničnu djelatnost, A. Vukadin; 15. 4. 2020.

Aktivnost 10/20: raspraviti recenzentske primjedbe za opis arhivske građe; S. Ivanović, D. Mikšić, A. Vukadin; 15. 4. 2020.

Ad 10

A. Vukadin predstavila je dvojbe o pitanju stvarnog prikaza, te odnosa strukture i vokabulara Pravilnika sa strukturom buduće ontologije; otvoreno je pitanje hijerarhijske strukture te samostalnosti i definiranosti elemenata. Raspravljena su pitanja oko elemenata i pravila vezanih uz entitet *agent* te je zaključeno da svaki element mora moći stajati za sebe; razina *agenta* u odnosu na pod-entitete je važna za strukturu buduće ontologije, a manje je važna za strukturu samoga Pravilnika.

⁵ https://www.ica.org/sites/default/files/isdf_hr.pdf

ZAKLJUČAK 5:

Zaključeno je da razina entiteta *agent* ostaje, a da se iz niže razine na kojoj su dosad bili definirani *osoba* i *kolektivni agent*, uklanja *kolektivni agent*, a dižu elementi *korporativno tijelo* i *obitelj*. Odnosno, prema navedenom *agent* obuhvaća 3 entiteta: *osobu*, *korporativno tijelo* i *obitelj*, te će se ta promjena unijeti u definiciju, a obuhvat *korporativnog tijela* (korporativno tijelo, grupa, sastanak) objasniti kroz odredbe.

Raspravilo se pitanje arheološkog i muzejskog pristupa anonimnim djelima o ideji interpretacije kulture kao autora toga djela; ponovljen je zaključak s prijašnjih sjednica Radne grupe za muzejsku djelatnost da se kulturu ne može smatrati autorom.

Raspravilo se i o napomeni o usvojenom imenu *osoba* i o izvorima podataka za usvojeni oblik imena osobe (8.5.1), a A. Vukadin će oblikovati točke prema radnim materijalima.

Aktivnost 11/20: preoblikovati strukturu poglavlja o agentima; A. Vukadin; ožujak 2020.

Ad 11

M. Willer uvodno je izložila o trima vrstama nadziranih rječnika koje se vezuju uz primjenu Pravilnika, odnosno mogu proizaći iz njega:

1. obavezni rječnici koji proizlaze iz Pravilnika: pojmovi i pripadajući nazivi za elemente Pravilnika, npr. 'zbirna jedinica građe' za element Razina opisa
2. preporučeni rječnici za sve struke koji su korisni i potrebni pri radu s Pravilnikom
3. preporučeni rječnici za specijalizirane struke koji su potrebni pri radu s Pravilnikom.

Kao uputa za izradu rječnika 1. razine preporučuje se prepoznati pojmove i nazive u elementima Pravilnika, odnosno prepoznati koji elementi zahtijevaju korištenje nadziranog nazivlja.⁶

Kao uputa za izradu rječnika 2. i 3. razine preporučuje se rad na popisivanju postojećih rječnika u upotrebi, provjeri podudarnosti pojmova i naziva u različitim objavljenim ili interno razvijenim rječnicima, odabiru preporučenih rječnika, te izradi popisa rječnika koje treba izraditi. To je vrsta strateškog plana koji je potreban prilikom planiranja daljnjeg rada na Pravilniku na temelju kojega je moguće prikazati postojeće stanje, potrebe i planove. M. Tomić izradila je dokument o nadziranim rječnicima za staru knjigu i rukopisnu građu (v. dokument u prilogu) koji se preporuča kao jedan oblik pristupa navedenom poslu.

ZAKLJUČAK 6:

Dogovoreno je da se u plan razvoja i održavanje Pravilnika za 2021. uključi razvoj rječnikā i/ili stvaranje pretpostavki za razvoj onih rječnika koji su zajednički korisnicima Pravilnika. U tu je svrhu potrebno:

- izraditi rječnik 1. razine (propisano nazivlje Pravilnika) do lipnja 2020.;
- za rječnike 2. i 3. razine: SO u fazi pripreme polaznih dokumenata međusobno podijeliti radne zadatke, izraditi polazne dokumente do 15. 4. 2020., a popis do lipnja 2020.
- kao krajnji cilj: izraditi nadzirane rječnike Pravilnika i popis preporučenih rječnika.

Aktivnost 12/20: izraditi propisane rječnike za elemente Pravilnika; A. Vukadin, M. Willer; lipanj 2020.

Aktivnost 13/20: izraditi popis preporučenih rječnika za elemente Pravilnika s predloženim aktivnostima; SO; lipanj 2020.

⁶ Vidi npr. propisane rječnike RDA: resource description and access, Value Vocabularies, <https://www.rdaregistry.info/termList/>

Ad 12

O izradi specijaliziranih smjernica i uputa za rad načelno je raspravljano kroz ranije točke (Ad. 9) i taj se zadatak stavlja među prioritetne, a detaljna rasprava i zaključci se prolongiraju do daljnjega.

ZAKLJUČAK 7:

Dogovoreno je da po izradi završne standardne verzije Pravilnika započne koordinirani rad na izradi specijaliziranih smjernica i uputa za opis i pristup građi u vidu implementacije Pravilnika za opis pojedine vrste građe ili za upotrebe u određenoj zajednici i/ili ustanovi. Radne verzije ili nacrti takvih smjernica ili uputa mogu se vezati uz pripremu izvođenja radionica CSSU-a, a kao koordinaciju izrade smjernica ili uputa staviti u plan razvoja i održavanja Pravilnika za 2021.

Ad 13

Nije bilo rasprave.

Ad 14

Predložen je sljedeći sastanak u lipnju 2020., ali točan datum i mjesto održavanja utvrdit će se naknadno.

Zapisala: M. Batur, tajnica Stalnog odbora

Prilozi:

- Izvještaj o stanju aktivnosti prema Zapisniku 3. sastanka Stalnog odbora za razvoj i održavanje *Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima*.
- Svrha, članstvo i zadaci radnih grupa nakladnika za praćenje rada na *Pravilniku za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima*.
- Izvještaj o održanom tečaju *Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima: osposobljavanje za primjenu prema modelu „edukacija edukatora“: II. ciklus, 2019.*
- *Pravilnik za opis i pristup građi u arhivima, knjižnicama i muzejima: osposobljavanje za primjenu prema modelu „edukacija edukatora“: III. ciklus, 2020.*
- M. Tomić. Nadzirani rječnici: stara knjiga i rukopisna građa, verzija 1.0.